

Motion till riksdagen 2025/26:127

av **Rashid Farivar och Jimmy Ståhl (båda SD)**

Förstatligande av Sveriges kommunala och regionala flygplatser

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges kommunala och regionala flygplatser bör förstatligas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Dagens värld är global. Människor flyttar, familjer sprids över kontinenter och varor och tjänster färdas över hela jordklotet. För att detta ska fungera krävs effektiva transportsätt över långa avstånd – och här är flyget oundgängligt, både i dag och i framtiden.

För Sverige, ett exportberoende industriland beläget långt från många av världens stora marknader, är flyget särskilt viktigt. Om vi vill behålla och stärka vår konkurrenskraft måste vi ha goda förutsättningar att delta i den globala ekonomin.

Men även inom landets gränser är flyget avgörande. Sverige är ett geografiskt vidsträckt land med en glest spridd befolkning. Flyget möjliggör regional tillgänglighet, utveckling och sammanhållning till en förhållandevis låg samhällsekonomisk kostnad. Det utgör en viktig del av kollektivtrafiken och skapar förutsättningar för människor att bo och arbeta i hela landet.

Det som möjliggör flyget är en välfungerande flygplatsinfrastruktur. Tyvärr är situationen för många kommunala och regionala flygplatser i Sverige idag bekymmersam. Flygskatten – numera avskaffad genom Sverigedemokraternas och regeringens försorg – i kombination med covid-19-pandemin och en rödgrön flygskam slog hårt mot flygbranschen, särskilt mot inrikesflyget, som ännu inte har återhämtat sig till hälften av 2017 års nivåer.

Sverige har i dag åtta statliga flygplatser, där det statligt helägda bolaget Swedavia AB ansvarar för både ägande och drift: Kiruna, Umeå, Åre Östersund, Stockholm Arlanda, Bromma Stockholm, Visby, Göteborg Landvetter och Malmö. Swedavia

ansvarar även för driften av de civila delarna vid två statliga militärägda flygplatser: Luleå och Ronneby.

Utöver dessa finns ett trettiotal icke-statliga flygplatser med reguljärtrafik, som huvudsakligen drivs av kommuner, regioner eller, i några fall, privata aktörer. Dessa representeras av branschorganisationen Svenska Regionala Flygplatser AB (SRF), som i dagsläget har 33 medlemsflygplatser, varav 28 bedriver reguljär passagerartrafik. Tillsammans erbjuder de över 100 destinationer, både inrikes och utrikes.

Dessa flygplatser är inte bara viktiga för passagerartrafiken. De tillhandahåller samhällsviktig service i form av ambulansflyg, brandspaning, sjöräddning och, i flera fall, militär användning. Två större flygplatser – Skavsta och Scandinavian Mountains Airport (Sälen) – är idag privatägda.

Trots att regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna under 2024 fördubblade det statliga stödet till de kommunala och regionala flygplatserna till 210 miljoner kronor, uppgick de samlade förlusterna för de 33 icke-statliga flygplatserna till cirka 700 miljoner kronor. För 2025 beräknas underskotten överstiga 800 miljoner kronor, trots att stödet är oförändrat. Den 15 september 2025 aviserade regeringen och Sverigedemokraterna att stödet kraftigt höjs till 528 miljoner kronor årligen från och med 2026. Denna situation är dock långsiktigt ohållbar – särskilt med tanke på flygets betydelse för tillgänglighet, redundans och totalförsvaret i ett nytt försämrat säkerhetspolitiskt läge.

I departementspromemorian *Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet* (Ds 2023:3), som presenterades våren 2023, konstateras att staten bör ta ett större ansvar för att säkerställa en grundläggande interregional och internationell tillgänglighet i Sverige. Utredaren Peter Norman föreslår att regeringen bör tydliggöra den långsiktiga inriktningen för luftfartens och flygplatssystemets utveckling. Enligt förslaget bör det nationella basutbudet utökas med fyra flygplatser: Skellefteå, Ängelholm-Helsingborg, Kalmar-Öland och Sundsvall-Timrå.

Detta har väckt oro bland SRF:s medlemsflygplatser. Om staten ska förstatliga, bör det omfatta samtliga – inte enbart ett urval. Ett förstatligande är i dag inte ett uttalat krav från SRF eller från de kommuner och regioner som äger och driver flygplatserna. Samtidigt är man medveten om fördelarna, och flera har uttryckt att ett förstatligande skulle välkomnas om det blev aktuellt.

Regeringens nuvarande inriktning har varit att stärka det ekonomiska stödet till de kommunala och regionala flygplatserna samt förbättra flygets konkurrensvillkor. Men mycket tyder på att detta inte räcker långsiktigt.

Sverige bör därför ta ett tydligare helhetsgrepp. Enligt vår uppfattning är ett förstatligande av Sveriges 28 kommunala och regionala flygplatser med reguljär passagerartrafik – och möjligen även de två privatägda – rätt väg framåt. Det statligt helägda Swedavia AB bör utvidga sitt ägande från dagens 10 flygplatser till totalt 40. Detta kommer visserligen att påverka bolagets lönsamhet och utdelningsmöjligheter till staten, men det är ett strategiskt nödvändigt åtagande.

Den 28 maj 2025 tillsatte regeringen en ny utredning, *Statens framtida roll som ägare och förvaltare av flygplatser samt Bromma flygplats funktion* (dir. 2025:25). Utredningen, som leds av Anders Flanking, ska se över Swedavias struktur, överväga ett förstatligande och särskilt utreda en långsiktig lösning för Bromma flygplats. Denna utredning ska redovisas först den 30 september 2026 – alltså efter nästa val, vilket är problematiskt. Enligt vår mening finns redan i dag tillräckligt beslutsunderlag. Våra flygplatser blöder och rädslan är befogad att inte alla kommer att överleva det kommande året. Jönköpings kommun har redan flaggat för detta.

Ett förstatligande skulle långsiktigt trygga svensk luftfart och flygplatsinfrastruktur, säkra regional tillgänglighet och bidra till att Sverige står bättre rustat i händelse av kris eller konflikt.

Rashid Farivar (SD)

Jimmy Ståhl (SD)